

Ніколайчук О.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри технологій в ресторанному господарстві, готельно-ресторанної справи та туризму

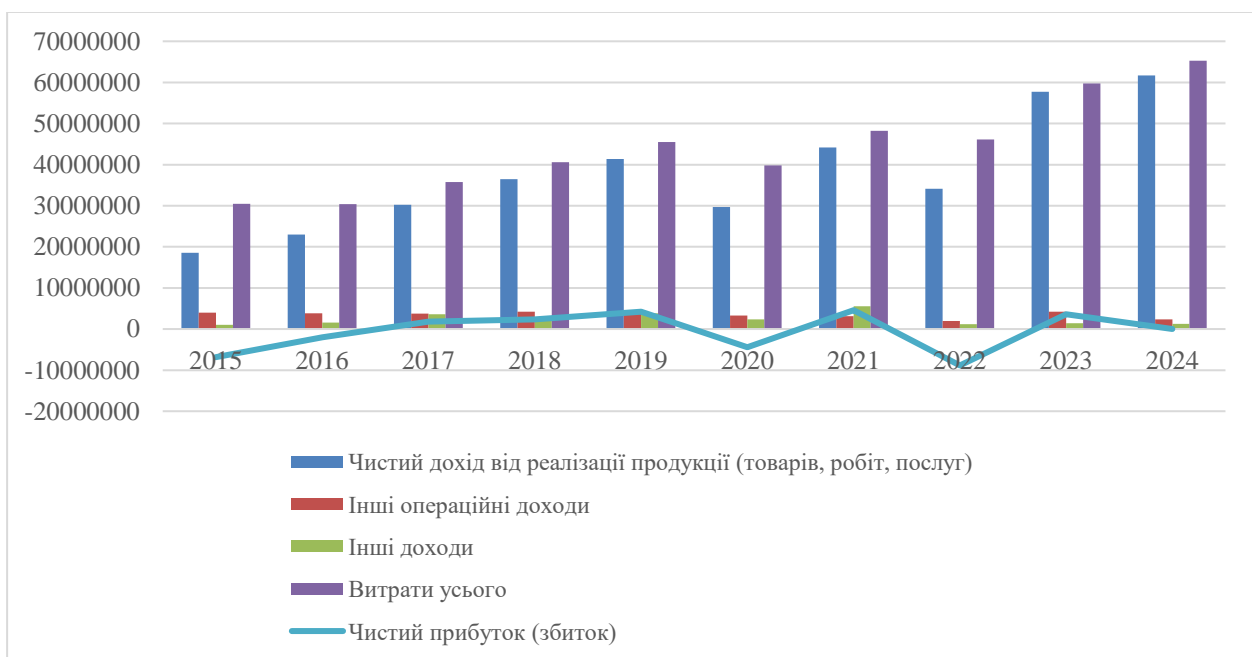
Чудновська О.В.
здобувач ВО
Криворізький національний університет
м. Кривий Ріг, Україна

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Індустрія гостинності є стратегічно важливим сектором економіки, що включає підприємства, ключовою функцією яких є надання послуг з тимчасового розміщування та організації харчування. При цьому забезпечення прибутковості визначається як необхідна умова для фінансової стійкості суб'єктів цієї галузі.

Проте значні соціально-економічні та політичні негаразди призвели до значних проблем у фінансовій результативності діяльності підприємств галузі.

Динаміка чинників прибутковості підприємств тимчасового розміщування и організації харчування наведено на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка факторів впливу на чистий прибуток підприємств у сфері «Тимчасове розміщення та організація харчування»

Джерело: складено на основі [1]

Аналіз фінансових показників галузі засвідчує її високу чутливість до макроекономічних та безпекових шоків, що обумовлює критичну залежність чистого прибутку від зовнішніх факторів. Так, протягом 2015–2019 років галузь демонструвала стійке зростання прибутковості завдяки ефективності масштабу

та оптимізацію витрат на фоні макроекономічної стабілізації після кризи 2014-2015 років.

У 2020 році спостерігалось різке зниження всіх показників доходів та отримання чистого збитку у розмірі -4,41 млн., що свідчить про критичну залежність галузі від макроекономічних екзогенних шоків та мобільності населення. Незважаючи на скорочення витрат, висока частка постійних витрат не дозволила повністю компенсувати падіння надходжень, що підтверджує низьку еластичність операційних витрат до обсягів реалізації.

У 2021 році різке відновлення попиту після періоду карантинних обмежень спричинило досягнення максимального чистого прибутку. Цей фінансовий результат ілюструє реалізацію високого ефекту операційного важеля. Наявність недовикористаних виробничих потужностей, сформованих у попередній кризовий період, дозволила забезпечити випереджаюче зростання чистого прибутку порівняно з динамікою операційних витрат. Значний обсяг інших доходів посилив загальний фінансовий результат галузі.

У 2022 році збиток у 8,81 млн. грн. став прямим наслідком безпекового фактора через падіння попиту при збереженні значної частки витрат.

У 2023 році спостерігалось відновлення чистого доходу від реалізації, та забезпечило прибутковість галузі. Ця залежність сигналізує про успішну адаптацію до умов війни через переорієнтацію на внутрішній попит. Однак значна волатильність інших доходів та інших операційних доходів зберіглася, вказуючи на продовження фінансової нестабільності.

У 2024 році зафіксовано найбільший збиток (-13,31 млн.грн.), що виник внаслідок диспропорції між динамікою доходів та витрат. Зростання загальних витрат до рекордного рівня 65,26 млн. свідчить про накопичений ефект інфляції, подорожчання енергоносіїв, логістики та необхідних безпекових заходів.

Динаміка показників прибуковості підприємств у сфері «Тимчасове розміщення та організація харчування» наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Показники прибуковості підприємств у сфері «Тимчасове розміщення та організація харчування» у 2015-2024 рр.

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Рентабельність продажу, %	-36.59	-8.62	5.86	6.44	10.28	-14.86	10.38	-25.96	6.27	-21.58
Частка витрат у доході, %	155.60	126.71	104.40	101.95	100.13	111.60	96.74	119.30	93.84	100.32
Коефіцієнт покриття витрат	0.64	0.79	0.96	0.98	1.00	0.90	01.03	0.84	01.07	1.00

Джерело: розраховано на основі [1]

Аналіз фінансової динаміки сектора тимчасового розміщування та організації харчування виявляє його високу чутливість до екзогенних шоків та проблему еластичності витрат.

Рентабельність продажу відображає ступінь зовнішнього впливу: максимальні збитки зафіксовані у 2015 р., 2022 р. та у 2024 р. Ці показники свідчать про критичний вплив військової агресії та інфляційного тиску на операційну ефективність.

Низький коефіцієнт покриття витрат та висока частка витрат у доході у кризові періоди підтверджують недостатню гнучкість операційних витрат. Постійні витрати домінують і не можуть бути пропорційно скорочені відповідно до падіння обсягів реалізації, що призводить до некомпенсованого збитку.

Водночас, висока рентабельність продажу у 2021 році свідчить про швидкого повернення до прибутковості та стійкості при відновленні попиту. Досягнення максимального коефіцієнту покриття витрат у 2023 році свідчить про успішну адаптацію до воєнних умов та відновлення платоспроможності переважно за рахунок зростання основного доходу.

Стан галузі у 2024 році характеризується критичною фінансовою нестабільністю. Негативна рентабельність продажу свідчить про неефективність основної операційної діяльності та нездатність покрити зростаючу собівартість. Частка витрат у доході вказує на руйнівний вплив інфляції та операційних ризиків, які повністю абсорбують загальну дохідну базу. Коефіцієнт покриття витрат демонструє нульовий запас фінансової стійкості та підтверджує критичну вразливість галузі до будь-яких подальших зовнішніх шоків.

Стратегія підвищення прибутковості підприємств сфери тимчасового розміщення та організації харчування України має бути сфокусована на підвищенні фінансової резильєнтності та нейтралізації дисбалансу між витратами та доходами. Необхідною є оптимізація структури витрат (через перегляд орендних зобов'язань, енергоефективність, заходи щодо цифровізації, оптимізації асортименту продукції та послуг та ін.). Слід здійснити диверсифікацію дохідної бази та інтегрувати безпекові переваги об'єктів у цінову пропозицію, стимулюючи стабільний попит. Актуальним є впровадження впровадження сценарного планування та формування резерву ліквідності для мінімізації впливу майбутніх шоків.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>